Những Vấn Đề To Lớn 1

[18/10/2023 - 01:26 - ltt.van2015]
NHỮNG VẤN ĐỀ LỚN
Chữ "thiên vị" trong tiếng Việt có nghĩa là:"không công bằng" (người thân tôi làm sai thì được, người khác làm sai thì không được), nhưng trong tiếng Pali (trong bài kệ này) có nghĩa là "thiên kiến" - quan điểm của mình thì cho là đúng, là chân lý của người khác thì là dỏm, là tà kiến.
Những người sống trong thiên kiến suốt đời chỉ quẩn quanh trong hai sự "khen - chê". Không ai trên đời này lại không bị chỉ trích.
[18/10/2023 - 03:39 - ltt.van2015]
Những người sống trong thiên kiến suốt đời chỉ quẩn quanh trong hai sự "khen - chê". "Không ai trên đời này lại không bị chỉ trích"(Sự dè bỉu, chỉ trích, chê trách). Ngay cả bậc chánh đẳng chánh giác cũng còn bị kẻ khen người chê, dù là người "tam đức" viên mãn ("bi đức" - ai ngài cũng thương, "trí đức" - cái gì ngài cũng biết và "tịnh đức" - đức lành nào ngài cũng có).
Muốn cho đừng mỏi mệt, mình hãy quên mình đi trong các cuộc tranh luận. Trong kinh có dạy 16 cách làm lắng dịu cuộc xung đột giữa người này với người khác (thân, sơ, thù, bạn) . Trong 16 cách đó có 1 cách tôi tâm đắc: "Im lặng cho qua". Trong luật tỳ kheo có cách thứ 7 là "bố thảo pháp" (trải cỏ - lấy cỏ phủ lên, nghĩa là bỏ qua, không nhắc đến nữa).
Ca dao Việt Nam có câu:
"chồng giận thì vợ bớt lời
cơm sôi bớt lửa một đời không khê"
Không chỉ chuyện vợ chồng, trong đạo cũng vậy. Một vấn đề có nhiều cách nhìn, từ những môi trường, hoàn cảnh, điều kiên khác nhau mà mỗi người được sinh trưởng, lớn lên khác nhau, có sự phát triển khác nhau, từ đó nảy sinh ra những dị biệt, những sai khác trong nhận thức. Có tranh luận là liên quan đến thắng thua, khen chê. Người dám coi nhẹ khen chê mới là người đủ tư cách để đối thoại.

[18/10/2023 - 04:06 - ltt.van2015]
Bộ luận điểm có ghi: khi Phật giáo trải qua được 200 năm, do những bất đồng về quan điểm tri kiến, về cách nhận thức giáo lý, người trong Phật giáo chia Phật giáo làm 20 bộ phái. Mục Liên đế tu với sự hỗ trợ của vua Ái Dục, tổ chức kỳ kết tập Tam Tạng thứ 3, trong đó tập hợp hết các điểm dị biệt, không đồng ý về giáo lý của mọi người để đem ra bàn luận. Tất cả các quan điểm đó đã được đúc kết, tập hợp lại thành 500 vấn đề bổ sung cho Bộ luận điểm. Cả người hỏi và người trả lời không bao giờ dí đối phương vào đường cùng, chỉ cần đối phương có cách trả lời có vẻ nhận ra vấn đề là dừng lại. (Trong đời sống mà người ta cũng đối xử được với nhau như vậy là một điều tuyệt vời.) Người hỏi ở đây là Vị Hóa Phật - câu hỏi vẫn là của Đức Thế Tôn.
"Hơn-thua, khen-chê chỉ là chuyện nhỏ, thấy vậy thì không nên tranh cãi nữa"
[18/10/2023 - 09:27 - ltt.van2015]
Người Việt có đến 70-80% là bị hổng rất lớn trong vốn liếng từ Hán Việt, có thể thấy rất rõ điều đó trong báo chí hiện đại. Ví dụ: "Cưỡng hôn" nghĩa là ép duyên, ép buộc hôn nhân, nhưng nhiều nhà báo lại đánh đồng với khái niệm "cưỡng ép người khác để hôn họ". "Nhược điểm" nghĩa là điểm yếu, "yếu điểm" nghĩa là điểm quan trọng, chứ không phải nhược điểm sẽ là yếu điểm. "Tự vẫn" nghĩa là rớt, rơi, rụng - nhảy lầu, nhảy cầu, tự mình tạo ra việc rơi rớt đó để tạo ra cái chết cho bản thân.(CHỖ NÀY CẢM PHIỀN THẦY XEM LẠI VỀ GỐC TỪ HÁN, CON TRA TRÊN MẠNG THÌ NGHĨA LẠI KHÁC Ạ: "自刎，或稱自刭、伏劍，是一種自殺的方法，指自殺者用利器割頸部，切斷頸大動脈或咽喉（或兩者同時）以致大量失血或因血液阻塞氣管及肺部導致窒息而死亡。" = Tự vẫn, hay còn gọi là tự hĩnh, phục kiếm là một phương pháp tự sát, nghĩa là người tự sát dùng một dụng cụ sắc nhọn cứa vào cổ, cắt đứt động mạch cảnh hoặc cổ họng (hoặc cả hai cùng lúc), dẫn đến chảy máu ồ ạt. mất mát hoặc ngạt thở do máu chặn khí quản và phổi và tử vong.)
"Tự giảo" nghĩa là treo cổ, "tự trầm" là tự nhảy xuống nước mà chết, tự ải là tự mình thắt cổ mình mà chết. (CHỖ NÀY THẦY ĐANG GIẢNG NHẦM LÀ TREO CỔ Ạ)
[19/10/2023 - 01:41 - ltt.van2015]
Người nào ngôn ngữ nấy, nhà quê phải nói tiếng nhà quê, con nít phải nói kiểu con nít. Diễn viên phải dốc sức vào diễn, âm thanh nên xử lý bằng cách lồng tiếng, vì âm thanh của diễn viên có thể không hay. Miền Bắc nói "bố", miền Nam nói "ba". Khả năng diễn xuất cần xếp lên hàng số 1, ngoại hình xếp sau...

Những điều tôi vừa trình bày không phải sự lạc đề, nó mở ra một gợi ý lớn là: trong đời sống phải biết phân biệt khinh - trọng, nặng - nhẹ. Trong Trường bộ kinh, Đức Phật có dạy rằng:"Này các tỳ kheo, nếu như giữa các ngươi có một sự mâu thuẫn nhau về giáo lý, khi đó hãy ngồi lại xem sự xung đột mâu thuẫn này nó đến từ đâu. Nếu đó là sự sai biệt về nghĩa, thì phải ngồi lại phân tích, giải thích cho nhau nghe, và lựa chọn trong đó xem cái gì tương ứng với kinh, tương đồng với luật, rồi thì cùng chấp nhận. Còn này các tỳ kheo, nếu như các người xét thấy rằng cái sự sai biệt, sự mâu thuẫn đó mà nó chỉ đến từ vấn đề văn tự, thì hãy nhớ rằng đó chỉ là một vấn đề nhỏ, anh em thu xếp để nó sang một bên".

[19/10/2023 - 03:30 - ltt.van2015]
Kết cục của những cuộc tranh luận là gì, là chỉ có hơn - thua và khen - chê, thấy như vậy, cho nên người hiền trí không tiếp tục tranh cãi nữa, vì sự yên bình yên trong đời sống không thể đến từ tranh luận.
Câu kệ thứ 3: "Phàm những thế tục này được sanh giữa phàm phu"
(Quan điểm, tri kiến, nhận thức là sự giả lập - sự ước lệ - sự mặc định - sự thiết kế. Ví dụ: thời trang thập niên 20-30, 60-70 không còn phù hợp thời nay nữa, nhưng thời đó họ thấy đẹp - đó gọi là thời trang - trang phục phù hợp tại thời điểm.)
Đức Phật có dạy rằng: tất cả các quan điểm, tri kiến, nhận thức ở đời này chỉ như là thời trang - chỉ thích hợp trong hoàn cảnh đó, trong điều kiện đó, trong môi trường đó, tại thời điểm nhất định, có thể dùng được, nhưng ở thời điểm khác sẽ không còn phù hợp nữa, chỉ có Chánh Pháp - ví dụ như tinh thần Tứ Đế thì muôn đời là vậy.
Trong phần này ngài có dạy rằng: "Này các tỳ kheo, trong cái tấm thân một sải tay này, ta chỉ nói có hai vấn đề thôi, đó là: Khổ và Con đường diệt khổ". Chư phật ba đời (quá khứ - hiện tại - vị lai) mười phương (đông tây nam bắc, 4 góc và trên dưới) cũng chỉ nói có hai vấn đề đó thôi. Ngoài Niết Bàn và Bát Chánh đạo, tất cả đều là khổ, kể cả Tập đế. Nói rốt ráo thì chỉ có Khổ đế và Diệt đế hoặc chỉ có Tập đế và Đạo đế.
[19/10/2023 - 04:05 - ltt.van2015]
Nói đến hướng hành động, thì chỉ có Tập đế và Đạo đế. Nói đến bản chất đời sống thì chỉ cần đề cập đến Khổ đế và Diệt đế. Ví dụ Giáo lý Duyên khởi: vô minh sinh ra hành, hành ở đây là Tập đế, loại Tập đế ra chỉ còn Khổ đế. Trong vòng duyên khởi chỉ có hai đế là Khổ và Tập. Duyên khởi mà chiều thuận thì chỉ có Khổ và Tập, còn nếu nói tổng quát Đời và Đạo, dù là hành giả hay không phải hành giả - miễn là tin Phật, thì chỉ cần nhớ xem đời sống của tôi bây giờ đang nghiêng về Tập hay nghiêng về Đạo. Tập là tôi cứ chạy theo sắc, thanh, hương, vị, xúc là tôi đang sống nặng về Tập; còn sống nặng về Đạo đế là sống có tín, tấn, niệm, định,tuệ, vì Tín - tấn - niệm - định - tuệ là tên gọi khác của chính kiến, chính tư duy, chính ngữ, chính nghiệp. Tu tam học chính là tu Bát chánh đạo, tu Bát chánh đạo chính là tu Thất giác tri.
Đời sống của một tỳ kheo lý tưởng chỉ nằm trong hay chữ: Chỉ và Quán. (Một người tu Chỉ và Quán phải có Giới). Đây là một cách nói rất gọn. Ví dụ cha mẹ nói với con: "Con chỉ lo học là đủ rồi, các việc khác ba má lo hết cho con". Chỉ lo việc học có nghĩa là tránh được vô số tật xấu của tuổi trẻ, khi chuyên tâm trong việc học là đang làm theo lời của ba má, vậy là đứa con có hiếu.
[19/10/2023 - 07:00 - ltt.van2015]
"Phàm những thế tục này được sanh giữa phàm phu"- tức là những nhận thức này, những quan điểm tri kiến phiến diện này chỉ có ở những phàm phu. Bậc hiền trí không thèm quan tâm hay nặng lòng đến chúng. Đã xem nhẹ thì sao lại phải nặng lòng trong những gì mắt thấy tai nghe (tất cả những gì vẫn được nhân gian coi trọng). Tất cả những học thuyết, những quan điểm, những nguyên tắc về chính trị, văn hóa, xã hội, tôn giáo, đôi khi kể cả một số vấn đề khoa học chỉ là những giải pháp mang tính tạm thời, cho một số vấn đề, ở một thời điểm nhất định nào đó, khư khư chấp chặt vào chúng thì y hệt như việc tự đóng cũi để chui vào. Dòng đời luôn luôn tuôn chảy, miên viễn bất tuyệt; chuyện đời thiên hình vạn trạng; đời sống luôn thay đổi không ngừng, cho nên cũng vấn đề đó mà ở thời điểm nào thì dùng đến giải pháp đó, ta không thể đóng khung các vấn đề của thế giới lại để rồi giải quyết nó theo một hướng nhất định, như vậy nhà Phật gọi là phiến diện.
Trong một gia đình, con cái trong nhà tuy cùng cha cùng mẹ, nhưng tiền duyên, tiền nghiệp khác nhau thì làm sao mà 5-7 đứa con trong nhà mình ép nó có cùng một hướng đời, một hướng sống, một hướng hành động, một hướng nhận thức giống nhau, để rồi cuối cùng chung cục cuộc đời của chúng phải giống nhau. Tôi không tin chuyện đó có thể khả thi, chỉ có thể là bất khả thi.
[20/10/2023 - 09:15 - ltt.van2015]

Những người có đời sống đức hạnh xem giới hạnh là tiêu chí tối thượng đánh giá mọi thứ, ngoài ra là rác. Như vậy có đáng hay không, bởi vì đời sống này không chỉ có đức hạnh, còn có bao nhiêu thứ khác nữa. Ví dụ: mình muốn một đứa bé phải ngoan ngoãn lễ phép, nhưng ngoài cái đó ra, còn bao nhiêu thứ khác nữa, chứ không phải là đứa bé chỉ biết có ngoan ngoãn lễ phép, còn học hành nữa tính sao. Giáo dục Âu Mỹ coi nặng những cái mà giáo dục Châu Á coi rất nhẹ, họ luôn tạo điều kiện cho đứa bé sáng tạo, khả năng suy nghĩ độc lập, và khả năng sống tự lập. Đó là những điều mà giáo dục Châu Á làm lơ. Giáo dục Âu Mỹ luôn cho đứa bé lớn lên trong sự bạo dạn, tự nhiên, để nó có thể thanh thản sống sáng tạo, con mình thì thương con, thương cháu, thương học trò bằng cách o bế nó lớn lên như là ý mình muốn. Đó là một cái sai lầm rất lớn, bởi vì ngoài việc ngoan ngoãn lễ phép, nó còn có cả tỷ việc cần phải làm nữa. Từ một ví dụ đó mà nghĩ ra những việc khác, có nghĩa là lựa một hình ảnh rất là đẹp, có nghĩa là một người có đời sống đức hạnh họ dễ dàng coi đó là tất cả, và chính vì cái thái độ này, nó mới dẫn đến bao nhiêu là tế toái phiền phức trong cuộc đời này. Tôi cũng đã từng là nạn nhân, nạn nhân của những người như vậy. Có nghĩa là họ đòi hỏi mọi người phải như vậy, mà mình xui mình có mặt trong thời điểm đó thì mình cũng bị họ ép vào trong cái khung đó. (Họ nghĩ ông sư phải như vậy, như vậy, như vậy; ông sư người Việt Nam phải như vậy, như vậy, như vậy; mà nếu họ là người chống cộng thì người chống cộng với nhau phải như vậy, như vậy, như vậy; rồi ở hải ngoại là phải như vậy, như vậy, như vậy...Vậy là chết rồi.)
Cho nên đối với một số người có đời sống đức hạnh, coi giới hạnh là tiêu chí tối thượng, ngoài ra họ đánh giá mọi thứ là rác, các vị nghĩ có phải hay không? Quý vị là nhà giáo đi làm nghề gõ đầu trẻ ở trường, là nhà mô phạm cho xã hội, hướng dẫn cho tụi trẻ, rường cột của đất nước, đúng nghề giáo là một nghề rất cao quý, nhưng quý vị chà đạp các nghề khác, coi có nên không? Ví dụ coi rẻ ông đạp xích lô, coi rẻ người nông dân ở dưới ruộng, coi rẻ người đốn củi trên rừng... có nên không? Không được! Đời sống này là một sự vay mượn, qua lại. Tôi ăn gạo của anh, nhưng mà anh xài củi của tôi... Đường, muối, gạo, thóc, các thứ chứ đâu phải chỉ một thứ. Nó là chợ đời mà. Tôi mua cái của anh và anh mua cái của tôi, kẻ mua người bán, mình mới sống với nhau được, chứ trên đời này làm gì có một thứ hàng hóa tối thượng. Chính vì thái độ nhận thức nghèo nàn như vậy, đương sự mãi hoài lăn trôi trong sinh tử, vì giải thoát phải đến từ sự nhận thức đúng đắn, không phải từ cái nhìn phiến diện một chiều. Ví dụ Giới là điều hay, là đẹp, là cần thiết, nhưng còn phải có Định, có Tuệ. Ngay cả trong đạo, mình tu theo lời Phật - là bậc đại thánh đại hiền, mà mình có một quan điểm tu tập, nhận thức giáo lý tù túng, chật hẹp, phiến diện một chiều, còn chưa khá nổi, thì nói chi là cách nghĩ của phàm phu.
"Xe bò không chạy, thì đánh con bò hay thùng xe"? Nội dung tu tập là mình giải quyết vấn đề tâm linh của mình, chứ không phải mình khư khư chấp chặt vào một cái hình thức, một cái lễ nghi nào đó. Nhìn để quay phim chụp ảnh thì có vẻ đẹp lắm, nhưng cái tâm mình nó luôn biến diệt, thay đổi không ngừng, như vậy để giải quyết được nó thì mình phải có một khả năng linh hoạt nhất định, phải có một sự thích ứng nhất định, chứ không thể nào cứ khư khư trong một hình thức nào đó, một cái giáo điều nào đó, thì coi chừng mình mắc vào cái thiên kiến, phiến diện.
Nội dung của bài kệ này có nghĩa là như vậy. Nếu mình cứ tiếp tục như vậy hoài, thì mình sẽ bị mắc vào việc bị giắt dẫn, quẩn quanh trong các cảnh giới tái sinh. Sự giải thoát sinh tử nó phải đến từ sự tháo cởi, tháo cởi mọi thứ, tháo cởi mọi ràng buộc, mà cái quan điểm nhận thức thiên kiến nó chính là một hình thức trói buộc, muốn giải thoát thì mình phải tháo gỡ nó ra, tháo gỡ nó ra thì mình mới đi được, đi ra ngoài được, đi xa được.
Tất cả hãy cẩn trọng với mọi kiểu sống, kể cả một nết sống đức hạnh, bởi vì hãy nhớ rằng: sơ ý một chút thì ta đang đầu tư ba hành trong duyên khởi. Nghĩa là: Giới luật rất dễ trở thành Giới cấm thủ. Đời sống khắc khổ, đạm bạc rất dễ trở thành khổ hạnh. Còn đối với Thiện giới, tức Giới hạnh theo kinh điển, thì nếu sơ ý ta cũng chỉ đầu tư phúc hành mà thôi.
Lẽ ra Giới luật là con đường, là phương pháp, là hướng hành động, để chúng ta trau dồi và trang nghiêm khẩu nghiệp và thân nghiệp, chứ không phải là những hình thức, những nghi lễ tôn giáo mà chúng ta nhắm mắt chạy theo mà không cần nghĩ đến ý nghĩa, lý tưởng, tinh thần của nó, không phải như vậy. Mình phải chú ý đến tinh thần của Giới là vì tại sao mà Tỳ kheo không được giữ tài sản tư hữu, tại sao Tỳ kheo không giữ thức ăn qua đêm, tại sao Tỳ kheo không được giữ y dư, tại sao Tỳ kheo không có được cái này, không có được cái kia. Phải hiểu được những cái tại sao đó thì cái Giới của mình mới có ý nghĩa, chứ còn mình cứ cắm đầu cắm cổ mình giữ, ví dụ như (tôi nói các vị đừng có buồn): mình ăn chay mà lâu ngày mình cứ tự cho mình đó là hay, mình không ăn chiều lâu ngày mình tưởng cho đó là hay, cái này cũng không đến nỗi trật đâu, nhưng mà vấn đề nó nằm ở chỗ này: cái người không ăn chay có lẽ họ không

có dịp để biết rằng việc ăn chay đàng hoàng trong vòng ba năm là quen, khi nó quen rồi thì nó không còn là cái điều để mình tự hào nữa, bởi vì nó quen như đàn bà có mang vậy đó, nghĩa là dễ bị tanh tôm tanh cá. Người ăn chay trường kỳ, xuyên suốt trong ba năm, giờ có quỳ lạy họ ăn đồ mặn, họ cũng ăn không được nữa, mà mình lại không biết, mình tưởng là hay, mình nói tôi là trường chay, hoặc là tôi là thế này thế khác... Hoặc là Giới ăn chiều, một tu sĩ Nam tông là không ăn chiều, sau 12 giờ là không ăn cái gì thuộc về ngũ cốc, thậm chí trong luật còn cấm những gì nhai nhai là không có được, đúng, cái đó là hay lắm, tuy nhiên, ăn một bữa riết lâu ngày như vậy cái bao tử mình nó quen, khi nó đã quen rồi mà mình không biết, mình vẫn cứ tiếp tục cho rằng ta đây là vô thượng đạo sư, vô thượng hiền trí, hiền thánh ở đời là sai. Bởi vì mình hãy nhớ: Giới là sự cố ý ngăn tránh thân khẩu nghiệp bất thiện. Ví dụ: một người đang ngủ họ đâu có phạm giới, mình đâu có thể nói lúc đó là người đang giữ giới; một đứa bé nằm trên tay mẹ đang còn bú, thì làm sao nó biết vấn đề trác táng, trụy lạc, bài bạc, rượu chè, như vậy mình đâu thể gọi nó là một đứa bé đức hạnh, một đứa bé giữ giới được. Một anh nhà quê không biết đọc chữ thì làm sao mà anh có thể lên phố đi nhảy đầm, rồi anh đi bao gái được. Cho nên cái trường hợp mà mình gọi là không làm bậy chưa chắc mình là người tốt, không phạm giới chưa chắc là người giữ giới. Tôi nhắc lại: Giữ giới là sự cố ý ngăn tránh không làm điều bậy, thì cái đó mới gọi là giới. Chứ còn lâu ngày quen tay thì cái đó không gọi là Giới.

[23/10/2023 - 08:24 - ltt.van2015]

Phải cẩn trọng, đời sống đức hạnh hoặc là mắc vào Giới cấm thủ, hoặc tu đúng mà mình sơ ý một chút thôi nó vẫn sẽ lọt qua Phúc hành. Tức là: Hành thiện mà không có ý cầu giải thoát, mà chỉ nghĩ đến chuyện ta sẽ trở thành thế này. ta sẽ trở thành thế kia, thì cái đó vẫn quẩn quanh trong cái việc bị sự tái sinh dẫn dắt. Nó phải là sự tác ý. Ví dụ từ bỏ "tham" là với cái tâm an trú ở trong "vô tham". Chứ không phải như nếu quý vị nói: Sư Giác Nguyên này hay lắm, ông ấy không đi nhảy đầm, không đi quán bar, không đi săn bắn, không đi câu cá, không đi đánh bài.... Các vị có phục cái đó hay không? nếu mà quý vị phục được cái đó, thì coi như nãy giờ tôi nói sai. Không thể nào được, bởi vì có những chuyện mình không làm, không hẳn là mình tốt, mà tại vì mình không có điều kiện, cái hoàn cảnh nó không có cho phép, làm ơn nhớ giùm điều đó. Cẩn thận đừng có tưởng: mình ngồi yên là thiền, không phạm giới là giữ giới, không gây gổ là có tâm từ, những cái đó phải xét lại. Bài kinh này mở ra cho chúng ta rất nhiều vấn đề.

Giữ giới phải là một sự cố ý, và nó rất năng động, nó là một thái độ sống tích cực, chứ nó không lờ mờ, không phải là kiểu ngồi yên.

Đoạn tiếp theo nói: Đối với Giới cấm thủ , nếu ai có vi phạm giới hạnh và giới cấm, người ấy sẽ run sợ... Có nghĩa là: Hiểu sai tinh thần Giới luật rất dễ bị Giới luật đốt nóng, biến Giới luật thành sự trói buộc bản thân. Hàng rào là để ngăn sự xâm nhập của người và thú từ bên ngoài, gìn giữ tài sản bên trong, không phải để nhốt tù gia chủ. Chính vì không hiểu cái điều này, nó mới nảy sinh ra tranh luận. Nếu mình hiểu được điều này thì mình đâu có khen mình, chê người và không nói rằng tôi đúng, anh sai.

Hiểu đúng tinh thần Giới luật thì Giới luật lúc này trở thành nếp sống tự nhiên của đương sự, đương sự không khổ tâm để giữ giới theo cách đứa bé ôm chậu gốm , mà giống như một người lớn mặc chiếc áo đẹp. Đứa bé ôm chậu gốm là sao, là nó sợ bể, như vậy không còn vui nữa, nó là một chuyện khổ ghê lắm. Trong khi đó, giữ giới đúng mức, hiểu đúng tinh thần, thì nó giống y chang như một người lớn mặc áo đẹp. Chiếc áo mà họ mặc trên người phải làm cho họ thấy vui,làm cho họ cảm thấy thoải mái, làm cho họ cảm thấy thích thú, mai mốt mỗi lần nhắc tới cái áo, là họ phải thấy đã, thấy phê, thấy mê, thấy thích, cái đó mới là đúng.

(HẾT)